

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: <i>W/539-0/2015</i>		
Érkezett: 2015 FEBR 12.		
Példány: <i>1</i>	Kezelőiroda:	
Melléklet: <i>2</i>	db	<i>mi</i>

[REDACTED] képviselőjében eljárva (ügyvédi meghatalmazás P/1. szám alatt csatolva) a következő

A jogi érvelésben részletesen előadott indokok alapján az alkotmányos vizsgálat tárgyává teendő jogszabályi rendelkezés nem tartozik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott kivett tárgykörök alá.

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy korábbiakban különadó-kötelezettség alanyaként a törvény hatálybalépésével ő is azon alanyi körbe tartozik, aki jogosult a 98 %-os különadóval sújtott bevétele elvont hányadának törvényben meghatározott, átalányközteherrel csökkentett részét – a törvény által rögzítetten késedelmi kamat nélkül – visszaigényelni. A törvény alanyi kör meghatározásával élve tehát Indítványozó érintettségét az is igazolja, hogy magánszemély, akik „olyan jövedelmet szerzett, amelyre 2013. december 31-ét megelőzően hatályos 10. §-ban meghatározott adómértéket [...] kellett alkalmazni, [...]”. A személyes érintettségre vonatkozó dokumentumot, a különadó kötelezettség törlésére és adó-visszatérítésre irányuló eljárás hatóságnak benyújtott példányainak hiteles másolatát P/2. szám alatt csatolom. Figyelemmel arra, hogy a törvény 12/D. § (10) bekezdése értelmében a hatályba lépéskor folyamatban lévő adóügyi eljárásokban is alkalmazni kell, az érintettséget a hatálybalépése előtt benyújtott kérelem igazolja. A t. Alkotmánybíróság felhívására szükség esetén minden további, az Indítványozó eljárása folyamán keletkezett iratanyagot csatolok, álláspontom szerint ugyanakkor a mellékelt kérelem elegendő az érintettség alátámasztására.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis az Indítványozó tulajdonának korlátozásáról, az Alkotmánybíróság által is megerősítetten a tulajdonhoz való jog részjogosultságának, a jogos várománynak elvételéről van szó, amelynek egy nyilvánvalóan diszkriminatív törvényi kikötés szolgál alapul, mindez ráadásul egy olyan ügyben – 98%-os különadó – ahol a visszatéríteni kívánt jövedelmet korábban sújtó adó nemzetközi szerződésbe és Alaptörvénybe ütközését az Emberi Jogok Európai Bírósága és a t. Alkotmánybíróság is több határozatban kimondta. Indítványozó esetében a jogsérelmet a törvény közvetlen hatályosulása okozza, ellene jogorvoslati lehetőség nincs.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

Tekintettel arra, hogy fenti törvény által szabályozott különadó-kötelezettség törlésére, egyúttal átalányközteher megállapítására irányuló eljárások jelenleg is folyamatban vannak, Indítványozó kéri beadványa sürgősségi eljárásban történő kezelését az Alkotmánybíróság Ügyrendje 55. § (1) bekezdése alapján, mert egy gyors elbírálás esetén még a folyamatban lévő eljárásban orvosolni lehetne az alapvető jogok jelenleg fennálló sérelmét.

I. Alkalmazandó jogszabályok

a) Alaptörvény

I. cikk

„(...)

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

II. cikk

„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

XIII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

XV. cikk

„(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(...)”

24. cikk

„(...)

(2) Az Alkotmánybíróság (...)

c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;; (...)”

(3) Az Alkotmánybíróság

a) a (2) bekezdés b), c) és e) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést;;

b) Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény

”

26. § (2) Az (1) bekezdéstől eltérően, az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha

a) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és

b) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

(...)

41. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 24. § vagy a 25-26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.”

45.§

(...)

(2) Ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. (...)”

c) 2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről

„(...)

124/C.§ (1) Ha az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabály alaptörvény-ellenességét, önkormányzati rendelet esetén más jogszabályba ütközését, illetve az Európai Unió kötelező jogi aktusába ütközését a döntés kihirdetéséhez képest visszamenőleges hatállyal állapítja meg és a döntés alapján az

adózonak visszatérítési igénye keletkezik, az első fokú adóhatóság az adózó kérelmére a visszatérítést - a döntésben foglalt eltérésekkel - e § rendelkezései szerint teljesíti.

(...)

(6) Ha az adózó visszatérítési igénye megalapozott, az adóhatóság - az adó visszatérítésével egyidejűleg - a visszatérítendő adó után az adó megfizetésének napjától a visszatérítés teljesítéséről szóló határozat jogerőre emelkedésének napjáig a jegybanki alapkamattal azonos mértékű kamatot fizet. A visszatérítés a teljesítését elrendelő határozat jogerőre emelkedésének napján esedékes, a visszatérítést az esedékesség napjától számított 30 napon belül kell kiutalni. Az e §-ban szabályozott visszatérítésre - a 37. § (6) bekezdés kivételével - egyebekben a költségvetési támogatás kiutalására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

(...)”

d) Az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény

„(...)

12/D. § (7) A magánszemély a módosuló kötelezettségével kapcsolatban külön késedelmi kamatra nem jogosult. (...)”

II. Tényállás

1. Az Indítványozónak az [REDACTED] és jogelődjeivel létesített munkaviszonya 2012. április 4-én munkáltató általi felmondással megszűnt. Az elszámolás során a volt munkáltató 98 %-os mértékű különadóként 2.650.902 Ft összeget levont Indítványozónak munkaviszonya megszüntetésére tekintettel járó juttatásokból, ezt tartalmazta az adóbevallása is. A különadó levonására a 2010. évi XC. törvénynek a 2010. évi CXXIV. törvény 1. §-ával kiegészített 10. §-a alapján került sor.

2. A különadó levonásával hasonlóképpen érintett magyar állampolgárok közül sokan a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságához fordultak azzal a céllal, hogy az egyezményesértés megállapítását kérjék. A Bíróság eddig 3 ügyben hozott ítéletet (nos. 41838/11; 66529/11; 49570/11) amelyekben kimondta, hogy a különadó az Egyezmény 1. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. Cikkébe (tulajdonhoz való jog), annak 14. Cikkébe (diszkrimináció tilalma) és 13. Cikkébe (hatékony jogorvoslathoz való jog) ütközik.

3. A hivatkozott 3 ítélet jogerőre emelkedett, a kérelmezők számára megítélt összegek kifizetésére is sor került.

4. A t. Alkotmánybíróság ezt követően, 2014. február 24-én kelt határozatában kimondta - az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteivel egyező tartalommal -, hogy a 2010. évi XC. törvény 10. §-a nemzetközi szerződésbe valamint ennek okán az Alaptörvénybe is ütközik, ezért a bírósági eljárásokban való alkalmazását megtiltja.

5. Az indokolás egyebek mellett hivatkozik az említett három, a strasbourgi bíróság által eldöntött ügyre akként, hogy az ezen ítéletekben foglaltak kötelezőek Magyarországra nézve, ezen kívül megállapítja, hogy a különadó az Egyezmény 1. Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikkébe ütközik, továbbá, hogy az Egyezménynek a 3 ítéletben foglalt értelmezése folytán a különadó nemzetközi szerződésbe ütközik.

6. Az Alkotmánybíróság - mivel álláspontja szerint a különadó-törvény 2013. decemberi módosítása nyomán az addig hatályban lévő norma megsemmisítése "meghaladottá vált" - a norma általános alkalmazási tilalmát mondta ki minden, az eljárás alapjául szolgáló ügyhöz

hasznoló, folyamatban lévő bírósági eljárásra. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az általános alkalmazási tilalom a visszamenőleges hatályú normamegsemmisítéssel azonos hatályú.

7. A Indítványozó 2014. május 23-án adó-visszatérítési kérelmet nyújtott be a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak (NAV), mellyel az alaptörvény-ellenes jogszabály alapján kivetett és tőle levont különadó visszatérítését kérte.

8. Az adó-visszatérítés jogszabályi alapja az adózás rendjéről szóló törvény (2003. XCII. tv.: a továbbiakban Art.), amelynek a 124/C. §-a értelmében, ha az Alkotmánybíróság az adófizetési kötelezettséget megállapító jogszabály alaptörvény-ellenességét a döntés kihirdetéséhez képest visszamenőleges hatállyal állapítja meg, és a döntés alapján az adózónak visszatérítési igénye keletkezik, a levont adót vissza kell téríteni, a jegybanki alapkamat felszámításával.

9. 2014. július 9-én nyilvánosságra került egy 2014. június 18-i keltezésű belső NAV-körlevél, amelyet a NAV Elnöke jegyez, címzettjei pedig a regionális és kiemelt ügyfelekkel foglalkozó főigazgatóságok. Ebben a körlevélben az szerepel, hogy a NAV a felettes Nemzetgazdasági Minisztériummal egyeztetett az adó-visszatérítés kérdésköréről, és álláspontja szerint „a különadó visszatérítésére az adóhatóság eljárásában nincs lehetőség”. Az Elnök a címzetteket arra utasítja, hogy a kérelmezőket, így az Indítványozót is, önellenőrzés benyújtására szólítsák fel, amelyet ellenőrizni kell, és ebben a majdani ellenőrzésben meg kell állapítania (sic!) az eljáró adóigazgatási szervnek, hogy jogosulatlan visszaigénylésről van szó, melynek nyomán szankciót kell kivetni.

10. A körlevél - melyet hivatalosan nem hozott nyilvánosságra a NAV - azt is tartalmazza, hogy az Alkotmánybíróság döntését a szankcionálás során "kivételes méltányolást érdemlő körülményként" lehet értékelni.

11. Utóbb a NAV az alábbi közleményt juttatta el a sajtónak: „A belső körlevél rendeltetése, hogy a 98%-os különadóval kapcsolatos alkotmánybírósági határozatot átültesse a gyakorlatba. A körlevél egyértelművé teszi a követendő gyakorlatot, amely szerint le kell folytatni az önellenőrzések kontrollját, és meg kell vizsgálni, hogy jogosak-e a

visszaigénylések. Ha megállapítással [értsd: jogosulatlan visszaigénylés] zárul a vizsgálat, méltányosságból el lehet tekinteni az esetleges szankcióktól.” (Forrás: http://index.hu/belfold/2014/07/09/98_szazalekos_ado/)

12. Az Indítványozó ügyében 2014. június 4-én az adóhatóság végzésével 30 nappal meghosszabbította az ügyintézés határidejét, majd 2014. július 18-i keltezéssel Indítványozó tájékoztató levelet kapott arról, hogy kérelme "elbírálásra nem alkalmas", a korábban levont különadó visszatérítésére "önellenőrzés keretében van lehetőség". A Tájékoztatót az Indítványozó 2014. július 28-án vette kézhez.

13. Az Alkotmánybíróság határozatának következtében a jogalkotó a 2014. szeptember 30-i Magyar Közlönyben kihirdette a fent jelzett törvény módosítását, amelynek értelmében a jogsértően elvont különadó-összegek megállapításának alapjául szolgáló bevételeket a törvényben meghatározott átalányközteherrel csökkentve kiigényelhetik az érintettek, így Indítványozó is jogosulttá vált erre.

14. A törvény azonban *expressis verbis* kizárja a késedelmi kamat igényelhetőségének lehetőségét, ezzel indokolatlan mértékben korlátozva Indítványozó tulajdonhoz való jogát, egyúttal pedig diszkriminatív rendelkezésével Indítványozó emberi méltóságát is sérti.

III. A nemzetközi sztenderdekre való hivatkozás és a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat felhasználhatósága

15. A t. Alkotmánybíróság kimondta, hogy „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]; korábban: 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}

16. A fenti határozat alapján jelen ügy szempontjából releváns, a már hatályon kívül helyezett Alkotmány tartalmilag azonos szakaszai kapcsán kidolgozott alkotmánybírósági gyakorlatot felhasználom és hivatkozom, feltételezve, hogy a t. Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata jelen ügy eldöntésére is zsinórmértékül fog szolgálni.

17. Elöljáróban a nemzetközi sztenderdekkel kapcsolatban – különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény) – rámutatok arra, hogy az Egyezményt a hozzá kapcsolódó joggyakorlattal együtt az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok is számos alkalommal figyelembe vették jogalkalmazói tevékenységük során. Mi több, az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok nem pusztán figyelembe veszik, hanem egyfajta kötelező minimum sztenderdként tekintenek a strasbourgi gyakorlatra, mely alá a magyar jogvédelmi szint semmi szín alá nem mehet. Ebben a körben az Alkotmánybíróság *expressis verbis* kimondta, hogy egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (mint például az Egyezmény). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság (és a rendes bíróságok) által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Bíróság által kibontott) jogvédelem szintje.

18. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alaptörvény Q. cikk (2)-(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybíróságnak és a rendes bíróságoknak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző,

„precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne (1718/B/2010. AB határozat). Minthogy a jelen beadványban hivatkozott alapjogok – a tulajdonhoz való jog valamint az emberi méltóság – védelme hasonló módon szerepel mind az Egyezményben, mind az Alaptörvényben, tisztelettel kérem, hogy az idézett strasbourgi gyakorlatra figyelemmel is hozza meg a t. Alkotmánybíróság a döntését.

19. A fentiekén túl a strasbourgi joggyakorlatot azért is figyelembe kell vennie a t. Alkotmánybíróságnak, ugyanis az nem pusztán egy nemzetközi szerződés – az Egyezmény a magyar jog szerves része. Az Egyezményt ugyanis az 1993. évi XXXI. törvény közvetlenül inkorporálta a magyar jogrendszerbe, így az abban foglalt jogok közvetlenül alkalmazhatók és alkalmazandók a magyar rendes bíróságok eljárásában, hasonlóan bármely más törvényhez. Minthogy azonban az Egyezményben foglalt egyes jogok tartalmát elsődlegesen a Bíróság bontja ki, így értelemszerűen annak esetjogát is figyelembe kell venni jelen eljárásban az ítélet meghozatalakor.

20. A t. Alkotmánybíróság ezt külön is megerősítette a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában, ahol kimondta, hogy abban az esetben, ha egy adott hazai jogszabály azonos tartalmú az Egyezményben, vagy annak valamelyik Kiegészítő Jegyzőkönyvében foglalt joggal, vagy ha e jog biztosítására irányuló kötelezettség teljesítését szolgálja, az Alaptörvény Q) cikkéből az is következik, hogy az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell az adott jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) olyan értelmezésétől, amelynek elkerülhetetlen következménye a vállalt nemzetközi jogi kötelezettség megsértése és Magyarország sorozatos elmarasztalása lenne a Bíróság előtt.

21. Hangsúlyozom ugyanakkor, hogy a strasbourgi esetjogra történő hivatkozásaim nem értékelhetők egy olyan indítványnak, mely „jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására” irányulna.

IV. Befogadhatóság – a vizsgálandó jogszabály nem Alaptörvény által kizárt tárgykör

22. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében: „Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)-e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”

23. Jelen törvény szabályozási köre nem sorolható be egyik fent említett, az Alaptörvény által taxatív felsorolt kizárt tárgykörbe sem. Tagadhatatlan, hogy érintőlegesen kapcsolatban áll az adózás kérdésével, mi több, egy olyan törvény módosításának eredményként lépett hatályba, amely az adózás rendjét hivatott szabályozni, maga a rendelkezés egy pusztán eljárási cselekmény rendezésére irányul, amelyre az állam saját jogsértő jogalkotása miatt kényszerül.

24. Analógiával élve, ismeretes a hazai közjogi rendszerben olyan törvény, amelynek bizonyos bekezdéseit a törvény – vagy akár az Alaptörvény – sarkalatossá minősíti, nem válik emiatt ugyanakkor az egész törvény is sarkalatossá. Az adózást szabályozó törvény egyes bekezdései pedig csak azért, mert az adózás rendjét meghatározó jogszabályban kapnak helyet, nem vonatozik mind a „központi adónemekre, járulékokra és illetékekre”. A megtámadott jogszabályhely egy olyan jogszabály része, mely egy alaptörvény- és nemzetközi szerződésbe ütközően kivetett adónemből fakadó jogsértések orvoslásáról rendelkezik. Ez a jogszabály tehát egy jóvátételi-kárpótlási norma, nem az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott „központi” adónem.

25. A megtámadott jogszabályt tehát felülvizsgálhatja alkotmányossági szempontból a t. Alkotmánybíróság.

V. A törvényi bekezdés alaptörvény-ellenességének okai

A. A tulajdonhoz való jog sérelme

26. Jelen ügy tárgya az Indítványozó tulajdonhoz való jogához kapcsolódóan az Indítványozó jogellenesen visszatartott jövedelme után, a jogellenesség fennállta alatt járó késedelmi kamat elvételéből fakadó jogos várományának indokolatlan mértékű korlátozása, amelyet a törvény közvetlen hatályosulása folytán kell(ett) elszenvednie, rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőség nélkül.

A Bíróság esetjoga (1. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk)

27. Az Indítványozónak jogos várománya volt arra, hogy az Alkotmánybíróság és a strasbourgi Bíróság által is megállapítottan jogellenesen elvont bevétele után késedelmi kamatot kaphasson, ahogy az történik minden adóügyi – és más polgári jogi jogviszonyon alapuló – eljárásban, ahol valamely oknál fogva (anyagi) sérelem éri az egyént. Ezen jogos váromány a strasbourgi bíróság gyakorlata értelmében is „tulajdonnak” minősül (ld. pl. *Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* (dec.) [GC}, no. 39794/98. J 69, ECHR 2002-VII).

28. Tekintettel arra, hogy az Indítványozó jelentős mértékű bevételtől estek el, azzal összefüggésben is, mert kiemelt és speciális szakértelmet igénylő munkakört töltött be hosszú éveken át a munkáltatójánál, egyértelműen és kiemelt módon sérült a tulajdonhoz való joga, noha természetesen ilyen számszerűsítéssel nem lehet alátámasztani a jogsérelem mértékét. Ahhoz, hogy a tulajdonjog korlátozása az Egyezményvel összeegyeztethetőnek minősüljön, meg kell felelnie a Bíróság által kidolgozott „tulajdonjogi tesztnek”.

29. A Bíróság állandó esetjoga, hogy minden tulajdonjog korlátozásnak „legitim célt” kell szolgálnia, „jogszerűnek” kell lennie, és a jogkorlátozásnak az elérendő céllal arányban kell állnia.

30. A Bíróság állandó gyakorlata, hogy a „jogszerűség” fogalma az összes

egyezményes jog tekintetében érvényesülő előírás (*Rekvényi v. Hungary, Grand Chamber judgment, no. 25390/04, 20 May 1999, § 59, Korbély v. Hungary, Grand Chamber judgment, no. 9174/02, § 70, 19 September 2008*). A jogszerűség fogalmába egyfelől beletartozik az, hogy a jogkorlátozásra formai szempontból a nemzeti jog előírásai szerint kerüljön sor. Másfelől, a jogkorlátozás alapjául szolgáló jogszabályra un. tartalmi, illetőleg minőségi követelmények is vonatkoznak, mint: előreláthatóság és általánosságban véve az önkényességtől való mentesség (*Rekvényi, § 59*). A Bíróság gyakorlata értelmében (*Kovács v. Hungary (no. 19325/09., 20 December 2011)*) a hazai jog előírásaival ellentétes jogkorlátozás nem tekinthető olyannak, mint ami „törvényben meghatározott” (*Kovács, § 20*).

31. A Bíróság joggyakorlata szerint az arányosság a méltányos egyensúly teszt keretében vizsgálendő, amelynek során azt is vizsgálni kell, hogy a kérelmezett Állam megfelelt-e a megalapozatlan korlátozás elkerülése érdekében vele szemben támasztott pozitív és negatív kötelezettségének. Ugyan a pozitív és negatív kötelezettség határai nem egyértelműen meghúzhatóak, az állam magatartásának célja mindkét esetben a megalapozatlan jogkorlátozás megakadályozása kell, hogy legyen.

32. A szükségesség fogalmával kapcsolatban a Bíróság kifejtette, hogy az a korlátozás tekintetében nem helyettesíthető a „megengedhető”, „szokásos”, „hasznos”, „indokolt” vagy „kívánatos” kifejezésekkel, a fogalom tartalma precízen meghatározható kell, legyen. A szükségesség pontos fogalma két rész-elem segítségével adható meg: nyomós társadalmi szükséglet (*pressing social need*) kell, hogy előidézzé a jogkorlátozást, másrészt annak arányban kell állnia az elérni kívánt céllal (*proportionate to the legitimate aim pursued*). [*Silver and Others v. UK, Application no. 5947/72, Judgement of 25 March 1983, 97. bekezdés*]

33. A Bíróság elismerte, hogy az Államok a tulajdonhoz való korlátozása kapcsán széles mérlegelési szabadsággal rendelkeznek abban a tekintetben, hogy mik az elérni kívánt célok, és hogy azokat hogyan érik el (*Chassagnou and Others v. France [GC], nos. 25088/94, 28331/95 és 28443/95, § 75, ECHR 1999-III, és Herrmann v. Germany [GC], no. 9300/07, § 74, 26 June 2012*).

34. A Bíróság ugyanakkor azt is leszögezte, hogy a kártalanítás nagyon fontos tényező az

arányosság valamint annak megítélésekor, hogy az Indítványozónak nem kellett-e aránytalan terhet magára vennie a tulajdonjogának korlátozásával. A Bíróság állandó gyakorlata szerint a tulajdontól való megfosztás a tulajdon értékéhez ésszerűen viszonyuló kártalanítás nélkül általában az Egyezmény sérelmére vezet (lásd: *Former King of Greece and Others v. Greece* [GC] (*just satisfaction*), no. 25701/94, § 78, 28 November 2002; valamint, *mutatis mutandis*, *Papachelas v. Greece* [GC], no. 31423/96, § 48, ECHR 1999-II; és *Efstathiou and Michailidis & Co. Motel Amerika v. Greece*, no. 55794/00, § 26, ECHR 2003-IX).

Az Alkotmánybíróság gyakorlata – XIII. cikk (1) bekezdés a tulajdonhoz való jog

35. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tulajdonhoz való jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: „Az Alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa.” Illetve: „A tulajdonhoz való alapvető jog védelmében a minőségi határvonal ma már nem a tulajdon korlátozása és polgári jogi értelemben vett elvonása között húzódik. Az alkotmányossági kérdés az lett, hogy milyen esetekben kell a tulajdonosnak a közhatalmi korlátozást minden ellenszolgáltatás nélkül eltűrnie, illetve mikor tarthat igényt kártalanításra tulajdonosi jogai korlátozásáért.” (64/1993. (XII. 22.) AB-határozat.)

36. A testület következetes gyakorlata, hogy a tulajdonjog védelme tágabb kört ölel föl, mint a polgári jogi védelem. Az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed minden olyan jogosítványra, amely a jogosult jogi pozícióját meghatározza [17/1992. (III. 30.) AB határozat, 40/1997. (VII. 1.) AB határozat]. Egy korai határozatában az AB ezt így fogalmazta meg: „Az Alkotmánybíróság elvi élel mutat rá arra, hogy az Alkotmány 13. § (1) bekezdése nemcsak a tulajdonjog, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jog biztosítására vonatkozik.” 17/1992. (III.30.) AB-határozat. Így az alkotmányos tulajdonvédelem magában foglalja a tulajdonjog egyes részjogosítványait, tehát a birtoklás, a használat, és a hasznok szedésének jogait is, akárcsak a tulajdonjog kevésbé részjogosítványa, mind inkább annak eleme, a jogos váromány védelmét.

37. A tulajdonhoz való jog nem korlátlan és korlátozhatatlan. Az alapjogként védett

tulajdonjog tartalmát annak köz- és magánjogi korlátaival együtt kell értékelni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától. Erre is utal a tulajdonhoz való joghoz kapcsolódó azon alaptörvényi mondat („*A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.*” - Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés), amely a korábbi Alkotmányhoz képest új elem a tulajdonjog alkotmányos megfogalmazásában.

38. A tulajdonnak az állam által történő korlátozása kapcsán az Alkotmánybíróság a korlátozás céljával és arányosságával kapcsolatos megfontolásokat vizsgálta több határozatában. A 64/1993. (XII. 22) AB-határozat szerint „*Az állami beavatkozás alkotmányossága megítélésének súlypontja, az alkotmánybírósági értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett.*”

39. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a közérdek követelményének a hagyományos értelemben vett közhasznú és közcélú korlátozásokon túl olyan korlátozások is megfelelhetnek, amelyek közvetve oldanak meg társadalmi problémákat [ld. fent hivatkozott 64/1993. (XII.22.) AB határozat]. Az arányosság kérdésével több határozatában is foglalkozott az Alkotmánybíróság [pl. 7/2006. (II.22.) AB határozat, ABH 2006, 181., 13/1998. (IV.30.) AB határozat, ABH 1998, 429, 435., 3/2000. (II.25.) AB határozat, ABH 2000, 38.]. Ezekből arra a következtetésre lehet jutni, hogy a tulajdonkorlátozás arányossága olyan vizsgálat, amely alapvetően a konkrét eset körülményeitől függ, teret engedve a kazuisztikának.

40. A jelen ügyre tekintettel fontos az AB azon megállapítása, amely szerint az Alkotmánynak a tulajdonvédelemre vonatkozó szabályaiból következően az adott törvényi szabályozásnak egy olyan kárelosztási rendszert kell működtetnie, amelyben mind a károkozó, mind a károsult tulajdonvédelme megvalósul. Ennek lényege a két fél pozícióit egyensúlyban tartó mérlegelés alkotmányos követelménye (498/B/2001. AB Határozat, 1392, 1398).

41. Az Alkotmánybíróság közelmúltban hozott határozatában is foglalkozott a tulajdonjog korlátozásának alkotmányossági kérdéseivel. A takarékszövetkezetek integrációja ügyében benyújtott alkotmányjogi panasz elutasításában a testület kiemelte, hogy „*a jogalkotó a*

Takaréknak és az SZHISZ-nek a Tv.ben meghatározott módon biztosított irányítási jogosultságok révén olyan jelentős mértékben csökkentette az integrációval érintett hitelintézetek gazdasági önállóságát, s ezáltal olyan, a tulajdonjogba történő beavatkozást valósított meg, mely az ezt ellensúlyozó előnyök hiányában alaptörvény-ellenes lenne.” (20/2014. (VII. 3.) AB-határozat, 173.) A testület e friss, és a tulajdonjogi korlátozást érintő nagy horderejű döntéséből is világos, hogy egy kétségtelenül fennálló tulajdonjog-korlátozás alkotmányosságának feltétele a megfelelő ellensúlyok megléte, másként fogalmazva az értékgarancia biztosítása.

A jogos váromány az Alkotmánybíróság gyakorlatában

42. A várománynak a jogirodalomban többféle értelmezése van. Az Alkotmánybíróság a határozataiban megállapítja, hogy *„a váromány, a szó legágabb értelmében olyan jövőbeli jogszerezést lehetővé tevő függő jogi helyzet, amelyben a jogszerezés feltételei részben megvannak, míg további feltételei a jövőben vagy bekövetkeznek, vagy sem. Szűkebb értelemben várományon valamely alanyi jog megszerzésének jogilag biztosított lehetőségét értjük, amelytől a várományost az ellenérdekű fél önkényesen nem foszthatja meg* (Szladits Károly: *A magyar magánjog vázlata. Budapest, 1933. 109. p.)*.” [51/2007. (IX. 15.) AB határozat].

43. Ez utóbbi gyakorlatilag azt jelenti, hogy a jogosult az összes feltételt teljesítette, és csak az időmúlás hiányzik a jogszerezéshez. Az Alkotmánybíróság 43/1995. (VI. 30.) AB határozatában azt is kifejtette, hogy *„a különböző várományok csak akkor részesülnek a tulajdon alapjogi védelmében (Alkotmány 13. §), ha az azokra vonatkozó „ígérvény” ellenszolgáltatás fejében történt.”*

44. Az Alkotmánybíróság a 3194/2014. (VII. 15.) határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény XIII. cikke tekintetében továbbra is fenntartja azt a korábbi gyakorlatát, amelynek értelmében a tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

- Az alapjogsérelem

45. Jelen ügy tárgya az Indítványozó tulajdonhoz való jogához kapcsolódóan a jogellenesen visszatartott jövedelme után, a jogellenesség fennállta alatt járó késedelmi kamat elvételéből fakadó jogos várományának indokolatlan mértékű korlátozása, amelyet a törvény közvetlen hatályosulása folytán kell(ett) elszenvednie, rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőség nélkül.

46. Indítványozónak jogos várománya volt a késedelmi kamatra, figyelemmel arra az alkotmánybíróági gyakorlatra, hogy a jogellenesen elvett tulajdonának visszaszolgáltatásáig egy olyan függőjogi helyzet alanya volt, amelyben joggal bízhatott a jövőbeli megszerzésben. Tehette ezt azon általánosan elfogadott jogelvben bízva, hogy a jogellenes károkozás mindig kártérítéssel jár, a késedelmi kamat intézményét mint jogosultságot pedig mind a polgári jog, mind a jelen ügyre irányadó adóügyi eljárási szabályok biztosítják. Ebben a körben hangsúlyozandó: a magyar adójogban minden esetben, ha jogellenes adólevonás/megfizetés történik, a jogtalanul beszedett adó visszatérítéséig terjedő időre jár a késedelmi kamat, ez gránitszilárdságú elve a magyar jognak és joggyakorlatnak, mely kétséget kizáróan megalapozza ezen a téren a jogos várományt.

47. Már csak azért is joggal bízhatott Indítványozó a késedelmi kamat részére történő megfizetésében, mert ellenkező esetben a hatóság minden kisebb jelentőségű késedelem vagy téves adatszolgáltatás miatt késedelmi bírságot vet ki a mindenkor adóalanyra, így akár Indítványozóra is. A hatóság törvényi alapon történő mentesítése így súlyosan jogsértő, egyben kettős mérce kialakulásához vezet azt sugallva, hogy az állami szerv (amely mögött az államnak épp hogy tevőleges feladata kell, hogy legyen az alapjogok védelme) védettebb helyzetben van az alapvető jogok gyakorlására jogosult egyénnél.

48. Az időmúlással tehát Indítványozónak alanyi joga lett volna a késedelmi kamatra, amelytől ennél önkényesebben már nem is lehetne őt megfosztani, hiszen azt a jogalkotó törvénnyel zárja ki, így még csak a hatósági mérlegelésnek sem enged teret, nem mintha jelen ügy egyáltalán mérlegelés tárgyát képezhetné.

49. Ebből kifolyólag a jogos várománytól való eleséssel egyértelműen érintett Indítványozó tulajdonhoz való joga.

50. A strasbourgi esetjogban kifejlesztett tulajdonkorlátozási teszt első elemét véve kiindulásul, jelen törvény alkotmányjogi panasz tárgyává tett bekezdése kapcsán a legnagyobb fantáziával sem találhatunk olyan célt, amely kimutathatóan a legitimitás talaján áll. Nem állhat fent olyan alátámasztható állami érdek, amely a jogos váromány, a minden más típusú eljárásban járó késedelmi kamatot megvonó törvényi bekezdést indokolhatná.

51. Amennyiben a Testület mégis úgy találná, hogy jelen érvelés nem foghat helyt, úgy továbbhaladva a teszt elemein, a jogszerűség kérdésében Indítványozó nem kívánja vitatni azt, hogy formális értelemben érvényesen létrejött jogszabályon alapult a jogkorlátozás. Ez a korlátozás azonban nem állja ki a szükségesség arányosság próbáját.

52. Az Alkotmánybírósági gyakorlat – strasbourgi fórummal egybehangzó gyakorlattal – szintén szűkre szabott keretek között engedi korlátozni az alapvető jogokat, így a tulajdonhoz való jogosultságot is.

53. Az Alaptörvénybe emelt, általános szükségességi arányossági teszt alapján megállapítható, hogy nem állnak fenn azon követelmények, amelyek alkotmányossá tennék a korlátozást.

54. Utalva itt az előbb leírtakra, a szükségességi arányossági teszt első lépcsőfoka, a legitimitás vizsgálatakor már elbukik jelen törvényi szabályozás. Nem csak tartalma, hanem annak diszkriminatív volta miatt is. Nem állapítható meg egyetlen olyan alapjog (állami szereplő kapcsán ez fogalmilag kizárt), sem olyan alkotmányos érdek, amely szembeállítható lenne Indítványozó alapjogával és alapul szolgálhatna a korlátozás vizsgálatának.

55. A teszt további elemeinek a felvetése is elképzelhetetlen, hiszen mivel is kellene, hogy arányban álljon a megszorítás és miként is beszélhetnék a lehető legkisebb mértékről, amikor a jogos váromány teljes elvonásáról van szó jelen ügyben.

56. Feltéve, de nem megengedve, hogy valamilyen egyéb (köz)érdek mégis kimutatható

lenne, a klasszikus szükségesség-arányosság teszten a korlátozás nem mehet át a következő okokból.

57. A késedelmi kamat minden adóeljárásban jár az adózónak, amennyiben kiderül, hogy tőle jogellenesen vontak le adót vagy fizettették azt meg vele. Nincs kivétel ez alól a szabály alól. Jelen ügyben a jogellenes adó-megfizettetés legsúlyosabb formája valósult meg: a Indítványozót alkotmányellenes és az Emberi Jogok Európai Egyezményébe is ütköző adónemmel adóztatták. A Magyar Állam ezt a jogsérelmet orvosolni kívánja, de ismét Alaptörvényben (és az Egyezménybe) ütköző módon: elvonja a jogszerűen járó kamatot, melynek valós indokát nem adja. Nem is adhatja, hiszen ilyen indok nem létezhet.

58. Álláspontom szerint, ha nem „egyszerű” jogsérelem, hanem alapvető jog megsértésének reparációját orvosolni kívánó jogszabály alkotmányosságát vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, a legszigorúbb mércével kell azt vizsgálni, hogy az egyébként is irányadó alkotmányos mércéknek megfelelő orvoslás történik-e. Alapjogi reparáció nem lehet talaja újabb alapjogi sérelemnek – jelen esetben pedig pontosan ez történik; az Indítványozó joggal számíthatott rá (jogos várománya volt a magyar jogrend kogens szabályai és a teljesen egyöntetű bírósági gyakorlat alapján), hogy a reparáció során késedelmi kamatot is fog kapni, hiszen az állam évek óta teljesen jogtalanul használja a pénzét. Mindez nem történt meg, és nem látható az az érv, mely segítené a jogszabály megfelelését a szükségesség-arányosság tesztnek.

59. Összefoglalva tehát jelen törvényi bekezdés sérti a tulajdonhoz való jogot annak részeleme, a jogos váromány teljes elvonásával, így mind a nemzetközi egyezményekbe, mind pedig az Alaptörvénybe ütközik.

B. A diszkrimináció tilalma

A Bíróság esetjoga

60. A Bíróság állandó esetjoga szerint az Egyezmény 14. Cikkében foglalt diszkrimináció-tilalmát sérti, ha lényegileg azonos helyzetben lévőket objektív és ésszerű indoklás nélkül különbözöként kezelnek (lásd pl. *D.H and others v. The Czech Republic, Grand Chamber judgment, 13 November 2007, no. 57325/00, 175. pont*).

Az Alkotmánybíróság gyakorlata

61. Az Alkotmánybíróság már egy korai határozatában [61/1992. (XI. 20.) ABH] megállapította, hogy a diszkrimináció tilalom nem csak emberi, illetve alapvető állampolgári jogokra irányadó, hanem e tilalom – amennyiben a különbségtétel sérti az emberi méltósághoz való jogot – kiterjed az egész jogrendszerre, azaz túlmegegy az alkotmányi szövegben szereplő „emberi és állampolgári jogokon” és a többi jogot is felöleli.

62. Az Alkotmánybíróság esetről esetre mérlegeli, hogy a diszkrimináció alkotmányellenes-e, amely mérlegeléseknek közös eleme, hogy a megkülönböztetés önkényességének kimutathatóságát kell, szolgálja. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság akkor találja megállapíthatónak a diszkrimináció tilalom megsértését, ha az önkényesség kimutatható.

63. A Testület gyakorlata szerint a megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jogok mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. [9/1990. (IV. 25.) ABH]

64. Az Alkotmánybíróság a 23/2013. (IX.25.) számú határozatában megállapította, hogy Az Alkotmánybíróság egyenlőséggel kapcsolatos gyakorlata szerint az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz

nem önkényes [pl. 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73.]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem tekinthető viszont az Alkotmány 70/A. §-ába ütköző hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges. Hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket. [8/2000. (III. 31.) AB határozat, ABH 2000, 56, 59.]” {Indokolás [22]–[26], [28], lásd még: 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [88]–[89]}

65. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint, amennyiben a megkülönböztetés tárgya valamely alapjog, úgy a szükségességi arányossági teszt, míg nem alapjog esetén az ésszerűségi teszt alkalmazásával vizsgálható, hogy alkotmányos volt-e a korlátozás.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

66. Jelen ügy tárgya az Indítványozó tulajdonhoz való jogának korlátozása diszkriminatív rendelkezés alapján. Ezzel összefüggésben az alkotmánybírósági gyakorlat a szükségességi arányossági teszt alkalmazását teszi szükségessé figyelemmel arra, hogy a korlátozás által érintett jog egy az Alaptörvényben rögzített alapjog.

67. Elsőként azt kell megállapítani, hogy kik tartoznak a homogén csoportba, kik azok, akikkel az Indítványozót össze kell hasonlítani. Álláspontom szerint erre a válasz egyértelmű: mindazok, akiktől valamilyen okból jogtalanul vontak le adót és ezért ezt az összeget visszakapják. Ebben a körben mindenki jogosult késedelmi kamatra.

68. Mint azt már fentebb elemeztem, a különadóval jogellenesen sújtott alanyi kört teljes egészében kiemelik az általános késedelmi kamatra való jogosultság köréből minden ésszerű indok nélkül. Ezen eljárásnak legitim célt találni – akárcsak a tulajdonhoz való jognál leírtak esetén – nem lehet egy jogállami keretek között működő demokráciában. Szembenálló alapjog, alkotmányos érdek híján azonban nem tekinthető szükségszerűnek a beavatkozás, így a korlátozás már az első tesztelemen elbukik.

69. Az arányosság tekintetében elmondható, hogy cél hiányában nehezen lehet azzal arányosítani egy főként olyan intézkedést, amely a minden szempontból teljesen heterogén alanyi kört a legkisebb mértékben korlátozná (a szükségesség-arányosság körében utalok a tulajdonjog kapcsán kifejtettekre). Külön szükséges megemlíteni a legkisebb mértékű korlátozás esetén, hogy ez jelen helyzetben egyáltalán nem valósul meg. A törvény által érintett személyek teljes köre, így Indítványozó is, minden mérlegelés nélkül szenved el a jogos várománya elvételét. Semmilyen alkotmányosan indokolható magyarázata nincs tehát annak, hogy miért szenvedett el hátrányos megkülönböztetést az Indítványozó azon az alapon, hogy őt egy alkotmányellenes és nemzetközi szerződésbe ütköző – tehát kirívóan jogellenes – jogszabály kompenzálásának okán visszafizetés illeti meg. Ebben a körben megtagadni a késedelmi kamatot nem pusztán durván alkotmányellenes, hanem kifejezetten stigmatizáló, az alapjogokat általánosságban is semmibe vevő attitűd, ezért ezt a jogszabályt ezen okból is meg kell semmisíteni.

C. Az emberi méltóság sérelme

70. Feltéve, de nem megengedve azt az állítást, hogy a vitatott törvényi szabályozás mégis az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott kivett tárgykörök közé tartozik, az alábbiakban indokolom, hogy az Alkotmánybíróság az emberi méltóságot sértő tartalom miatt jogosult vizsgálata tárgyává tenni azt.

71. Az Alkotmánybíróság az ember életét és méltóságát egységben szemléli, ami azt jelenti, nem választhatók külön az ember társadalmi és biológiai dimenziójához fűzhető jogok. Az Alkotmánybíróság az emberi méltóságot az élethez valójoggal egységben oszthatatlannak tartja és az emberi léttel eleve együtt járó minőségként korlátozhatatlannak tekintette [64/1991. (XII. 17.) AB határozat].

72. Az AB gyakorlata értelmében az emberi méltósághoz való jog a természetes személyek autonómiáját jelenti, vagyis az önrendelkezésüknek egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja van, amelynél fogva az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá. A méltósághoz való jognak ez a felfogása különbözteti meg az embert a jogi személyektől, amelyek teljesen szabályozás alá vonhatók. [ld. fent idézett ABH]

73. Az Alkotmánybíróság 8/1990. (IV. 23.) számú határozatában azt is kimondta, hogy az emberi méltósághoz való jog az ún. általános személyiségi jog megnyilvánulása. Az általános személyiségvédelem funkcióból eredően pedig további külön nevesített jogokat – részjogosítványokat – is magában foglal, így pl. az önrendelkezéshez való jog, vagy a magánszféra védelme. Általános személyiségvédelmi funkciójából eredően pedig egy szubszidiárius alapjog is egyben, amelyre mind az Alkotmánybíróság, mind más bíróságok minden esetben hivatkozhatnak az egyén autonómiájának védelmében, ha az adott tényállásra konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható.

74. Az emberi méltóságot, az ember autonómiáját alkotmányos rendszerben minden állami hatalomnak kötelessége védeni. Ez a megállapítás pedig az emberi méltóságnak alanyi jogi tartalmat ad, hiszen állami kötelezettséget fogalmaz meg az emberi méltóság óvására és védelmére.

75. Az emberi méltósághoz való jognak fentiekből kifolyólag egyrészt illetéktelen állami beavatkozást elhárító funkciót tulajdoníthatunk az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében. Így az államnak tartózkodnia kell olyan intézkedések törvénybe foglalásától, amelyek alkalmazása – a jogszabályi környezetből felismerhetően – súlyosan veszélyezteti a magánszemély és a vele együtt élő közeli hozzátartozók megélhetését. [73/2009. (VII.10.) ABH]

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

76. Jelen ügyben egyértelműen megállapítható, hogy a különadó-kötelezettség törlésére irányuló eljárásban a késedelmi kamat kifizetésének megtiltása törvényi szinten Indítványozó magánszféráját és tulajdonhoz való jogát érintő illetéktelen állami beavatkozás.

77. Jelen szabályozás a korábbiakban előadottakat nem megismételve, stigmatizáló jellegű, amelyből egyedül az tűnik ki, hogy a már megsemmisített jogszabályi környezet jogellenes voltát figyelmen kívül hagyva, a jogos kárpótlás elvével még egy tudatos egyben jogtalan korlátozásnak veti alá a jogalkotó az említett alanyi kört. Mi több, a korábbi alkotmányellenessé minősített szabályozásnál megállapítottaktól eltérően itt még azt sem állíthatjuk, hogy a probléma abban gyökerezik, hogy a bevétel forrása és összege figyelmen kívül hagyásával válogatás nélkül mindenki érintetté válik. Ez a szabályozás nem tűrhet válogatást, a késedelmi kamat, a jogos váromány minden érintettnek egyaránt jár, különösen egy olyan ügyben, ahol Alaptörvényben és az Egyezményben foglalt jogok reparációja a cél – ebben a körben a legkisebb engedmény sem tehető.

78. A kamat elvétele pedig – ha nem is a legnagyobb mértékű veszély az Indítványozó megélhetésére – a tény, hogy éveken át jogellenesen tartották vissza a valóban megélhetési alapul szolgáló bevételt, még súlyosabbá teszi a jogsértést.

79. Összefoglalva tehát, amennyiben a t. Alkotmánybíróság úgy ítéli meg, hogy kivett tárgykört érint a törvényi szabályozás, úgy azt az emberi méltóság fent kimutatott sérelme kapcsán még mindig jogszerűen vonhatja vizsgálódása körébe.

V. Kérelem

Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a megtámadott törvényi bekezdés sérti az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogot, a XV. cikk (2) bekezdésében biztosított egyenlő bánásmódhoz való jogot és az ezzel összefüggésben álló, II. cikkben rögzített emberi méltóságot, mivel az Indítványozó tulajdonjogát egy alaptörvény-ellenes jogszabályra alapítva jogszerűtlenül, diszkriminatívan, aránytalanul és kártalanítás nélkül korlátozza.

Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján **kérem, hogy az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény (továbbiakban: törvény) 12/D. § (7) bekezdésének azon mondatát, mely szerint „A magánszemély a módosuló kötelezettségével kapcsolatban külön késedelmi kamatra nem jogosult.”, mint alaptörvény-ellenes törvényi rendelkezést az elfogadására visszamenőleges hatállyal semmisítse meg.**

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

Tekintettel arra, hogy fenti törvény által szabályozott különadó-kötelezettség törlésére, egyúttal átalányközteher megállapítására irányuló eljárás jelenleg is folyamatban van, Indítványozó kéri beadványa sürgősségi eljárásban történő intézését az Ügyrend 55. § (1) bekezdése alapján.

Budapest, 2015. február 5.

Tisztelettel,

Az Indítványozó képviselőjében:

